یەکینەکانی مردن ... سامانی وەستا بەکر

دیسانەوە شەڕێکی نەگریس بەر درگای ماڵی کوردی گرتووە و دڵی هەموو کوردێکی نیشتمان پەروەر ، خاوەن خاک، مر□ق د□ستی بێزار کرووە. هیچ گومانی تیانە کە تورکیا لەپشت ئەم رووبەڕوو بوونەوەیەیە و مەبەستێتی کورد بە کورد قڕ بکات.
تورکیا بەشێکی زۆری ڕۆژئاوای کوردستانی داگیر کردوەو بە ناڕاستەوخۆش باشوری کوردستانیشی لەژێردەستایەو چۆنیان بوێت وائەکەن بێ گەڕانەوە بۆ هیچ کەسێک، ڕۆژانە شاخ و کێو دەشت و دۆڵ و گوندەکان بۆمباران ئەکەن و کەس دەنگی لێوە نایەت و حکومەت و پارتی دەسەڵاتداریش بەو هەموو موڵگە و بنکە سەربازیانەی کە لە دهۆک و هەولێر و تا سلێمانیش جێگیریان کردووە ناڵێن داگیرکەر و بگرە بۆیان دادەتاشرێ و ئەڵێن لەبەر بوونی پەکەکە لەو ناوەن.
بەڵێ ڕاستە پارتی کرێکارانی کوردستان پەکەکە بوونیان هەیە لەباشور بەڵام: یەکەم ئەوان لە وڵاتی خۆیانن و ئەوە تورکەکان کە بێگانەن. دووەم ئەوان لەخۆیانەوە نەهاتوون بەڵکو لەسەری داوای پارتی و یەکێتی هاتنە ئەو ناوچەیە کاتێک ترس هەبوو ئیسلامی توندڕەو لە قەندیل و ئەو ناوچانە جێگیربێت.

میساقی میللی

تورکیا نیازێتی "میساقی میللی" لەڕێگەی گورگە بۆرەکانەوە جێبەجێ بکات. بەکورتی ئاماژە بەداگیر کاریەکانی رژێمی تورکیا ئەکەین لەتەواوی ناوچەکە ئایا تورکیا ئامانجی چیە؟
تورکیا بە بیانوی بوونی "پەکەکە"وە زۆرجار هەڵئەکوتێتە سەر باشوری کوردستان، ئەو دەولەتەی کەپێی ئەڵێن تورکیا میراتگری دەولەتی عوسمانیە. میساقی میللی تورکی لە28ی کانونی دووەمی سالی 1920 بەپێی ئاگربەستی "مەندەرۆس" لە30ی ئۆکتۆبەری ساڵی 1918یا کە لەنێوان هێزەکانی هاوپەیمانان: ئیتاڵیا، فرنسا، بەریتانیاو دەوڵەتی عوسمانی واژۆکرا، لەو پەیمان نامەیەیا سنوری تورکیا دیاری کرا،کە سنوری تورکیای ئێستا تێئەپەرێنێ بۆ سوریا و عیراق و شارەکانی حەلەب و موصل و کەرکوك و هەولێرو سلێمانیش ئەگرێتەوە.
بەپێی بەڵێننامەکە تورکیا ئەو مافەی هەبوو نەهێڵێت ئەو شارانە لە هیچ لایەکەوە داگیر بکرێ و سوپای بۆ بجوڵێنرێ. بەلام دوای تێگەیشتنی بەریتانییەکان لەسنوری جوگرافیا و هەڵکەوتەی موسڵ،

ئاگربەستی "مەندەرۆسیان" پشتگوێ خست و پەلاماری شاری موسڵیاندا و ئەو شارەیان لەدەستی عوسمانی دەرهێنا.

لەکۆتایی جەنگی جیهانی یەکەم وڵاتانی زلهێز ئەیانویست دەولەتی عوسمانی لاواز بکەن کە تەنها چەند ناوچەیەکی کەمی لە دەستا مابوو، کە ئەوانیش سنوری تورکیای ئەمڕۆ و ڕۆژئاواو باشوری کوردستان و بەشێك لەخاکی یۆنانی لەژێر دەستا مابوو. دەرەنجام سەرەتا پەیمانی سیڤەرو دواتر پەیمانی میساقی میللی لە28ی کانونی دووەمی 1920 لە مەجلسی پەیمانی دەولەتی عوسمانی پەسند کرا و بەم جۆرەش لەچوارچێوەی کۆماری تورکیا بچوکیان کردەوە.

پەیماننامەی میساقی میللی تورکی لە چەند خاڵێکدا:

١. لەکاتی ئاگر بەستی مۆندرۆس ئەوناوچەیەی دەستی بەسەردانەگیرابوو بەدڵنیاییەوە خاکی تورکیایە و نابێ پارچە بکرێت.

٢. ئەگەرپێویست بکات لەهەرسێ ویلایەتی قەرس و ئەردەهان و باتووم، ریفراندۆم ئەنجام بیرێت بۆئەوەی لەژێردەستی عوسمانی بمێنێتەوە یان نا.

٣. عەرەبەکان مافی خۆیان دیاری ئەکەن و ئەو شوێنەی لەژێردەستی عوسمانیابێت و زۆرینەی عەرەب بێت ئەوا ریفراندۆمی تیا ئەکرێت.

٤. چارەنوسی یاسایی ڕۆژئاوای تورکیا بە هەڵپەسێراوی ئەمێنێتەوە، تەنها بە ریفراندۆم چارەنوسی یەکلای ئەکرێتەوە.

٥. ئاسایشی ئەستەمبول و دەریای مەرمەرە لەلایەن عوسمانیەکانەوە فەراهەم ئەکرێت و لە بەرامبەر هەموو جۆرە هێرشێك پارێزراو ئەبێت.

٦. کەمینەکان لەووڵاتانی تردا واتە ئەو شوێنانەی تورك کەمینەن دەبێ مافیان پارێزراوبێت و بەفەرمیش رابگەیەنرێت.

ئێستا ئەردۆگان و تورکیا چاویان بڕیوەتە هەموو ئەو ناوچانەی میساقی میللی ئەیانگرێتەوە و بگرە زیاتریش وەک بە سێوەی پراکتیکیش دەستاین پێکردوە و لە هەندێک شوێنیش ئامادەکاری بۆئەکەن، بۆدیاری کراوی لە باشوری کوردستان چەندین بنکەی سەربازی گەورەیان دامەزراندووە بەڵام ئەوەی کێشە و تەگەرەیە لەبەردەمیانا پارتی کرێکارانی کوردستانە "پەکەکە"، هەربۆیە بۆنیازن بۆ داگیرکردنی کوردستان ئەو کێشەیە هەر بەخودی کورد چارەسەر بکەن لەرێی ئەوەی کورد بکەن بە گژی کوردا و خوێنی کورد بەدەستی کورد بڕێژنن، ئەمەش بۆ ئەوان دوو سودی هەیە، یەکەم کورد لاواز ئەکەن لەکاتی جێبەجێ کردنی میساقی میللیا کورد بەشتی پێ نامێنێ بۆ بەرگری. دووەمیش تا بۆ خەڵک وڵاتانی جیهان بەیەن کە بە گێرانەوەی ئاشتی یەنێ ناوەوە و ئیتر وەک نمونەی قوبرس بۆ هەتا هەتایە ئەمێنێتەوە و کوردستان بۆ

ئەبەد داگیرئەکەن.

گورگە بۆرەکان

ناکرێ باسی گورگە بۆرەکان بکەین و کەمێک نەگەڕیینەوە سەرھەڵدانی بیری ناسیۆنالستی تورک.

تۆرانیزم لەسەدەی نۆزدەیا لە ژێر کاریگەریی بزوتنەوە نەتەوەییەکانی ئەوروپا سەریھ□□داوە، بریتیە لە ئایدۆلۆژیای نەتەوە پەرستی تورک کە ئامانجی یەکخستنی ھەموو نەتەوەی تورک زمانەو ئەم ئایدۆلۆژییایە ئەکرێت لە چوار چێوەی کەلتوری یاخود سیاسیا بێت.

سەبارەت بە ئایدۆلۆژیای پانتورکیزم دەستیان پێکرد، "سابیر زیان بەدرەدین" کە خۆی ئایدۆلۆژیستێکی تورکە ئەڵێت: پانتۆرکیزم ھەوڵدانە بۆ یەکخستنی ھەموو نەتەوە تورکەکان لە چوارچێوەی یەک دەوڵەتی سەربەخۆ یان لە دەوڵەتێکی فیدراڵیا.

لە کۆتایی سەدەی نۆزدەیا بیری ناسیۆنالیزمی تورکی بە تەواوی ریشەی خۆی لە نێو کۆمەڵگەی تورکیا داکوتاو ھەر ئەمەش وای کرد کە حزبی ئیتحادو تەرەقی دابمەزرێت، لە دروستبوونی ئەو حزبەشا جولەکەکانی تورکیا رۆڵێکی گرنگیان بینیوە، چەند کەسێک لە جولەکەکان بوونەتە ئەندامی سەرکردایەتی ئەو حزبە. کاریگەریی فەرھەنگی خۆرئاوا بە تایبەتی فەرەنساو بەریتانیاو ئەمریکاو ئەڵمانیا بۆ سەر تورکیا ناکرێت نادیدە بگیرێت، ئەمەش کاریگەری لەسەر بیرمەندان و روناکبیرانی تورکی داناو سێ رەوتی جیاوازی ھێنایە ئاراوە (یەکێتی ئیسلامی، یەکێتی تورکی و یەکێتی عوسمانی) بەڵام سوڵتان عەبدول حەمید تەنھا خەمی بەھێزبوونی ئیمپراتۆڕی ئیسلامی ئەخواردو بە توندی دژی یەکێتی تورکی و یەکێتی عوسمانی بوو، ھەر ئەمەش بووە یەکێک لە ھۆکارەکانی بۆ ئەوەی تۆرانییەکانی ناو حزبی ئیتیحادو تەرەقی لە ساڵی ١٩٠٨ دژی دەسەڵاتی سوڵتان عەبدول حەمید کۆدەتا بکەن و بۆ یەکەمجار دەستور بۆ تورکیا دابڕێژن. چۆنێتی دروستبوون مەھەپەو ھۆکارەکانی دروستبوون و ئایدۆلۆژیای دروستبوونی مەھەپەو دەزگاکانی ئایدۆلۆژیای مەھەپە ئوزال و چەند بابەتی پەیوەندیدار بە مەھەپە کە بنچینەدانەری گورگە بۆرەکانن لێرەیا باسی لێوەناکەین، بەڵکو تەنھا گورگە بۆرەکان بە نمونە وەرەگرین کە ترسناکترینن لەسەر بوون و نەبوونی کورد.

بۆ ناسینی گورگە بۆرەکان سەرەتا ھەندێ خەسڵەتی گورگ باس ئەکەین پاشان بەراوردێک ل□ نێوانیان:

گورگ کە "کوڕی بەوەفا"ش ئەناسرێت یەکێکە لە ئاژەڵە دڕندەکان و

نزیک بوونەوە لێی بە مەترسی نیە. بەوەفاو بەهێز و نەفس بەرزە. ژیانی گورگ بەشێکی کۆمەڵایەتییەو لەژیانی مرۆڤەوە نزیکە، ئەمە وێڕای ئەوەی بەشێکی تری ژیانی هێرشبەر، کێوی و دڕندەیە.
گورگ هەرگیز گۆشتی مردارەوە بوو، خواردنی پیش بوو، بۆگەن و کۆن ناخوات. هەرگیز لە دایك و خوشکی نزیک نابێتەوە بە جووت بوون هەربۆیەش هیچ نەوەیەکی زۆڵ لەناو گورگا بوونی نیە و هەموو بێچووە گورگێک بە دڵنیاییەوە ئەزانێ کە دایک باوکێتی. گورگەکان تاکو لەژیاندا مابن یەك هاوسەریان هەیە، خیانەتیان لێ ناکەن، بۆیە هەر خێزانێکی گورگ هەموویان ئەندامانی هەمان خێزانن و بێگانەیان تیانیە، ئەگەر یەکێك لەهاوسەران مردن، ئەوا بە ماوەی سێ مانگ پرسەیان هەیە، جاری واش هەیە تاکو ساڵێك درێژ دەبێتەوە، لەناو گورگدا فرە خێزانی نییە، ئەگەر گورگێك نیازی پرسەیەکی وای هەبێت، ئەبێت لەناوچەکەی دووربکەوێتەوە. کاتێ دایک باوکیان پیرئەبن ئەوا کوڕەکانیان ڕاویان بۆ ئەکەن و خواردنیان بۆ دابین ئەکەن لەکاتێکا ئەوان لەنێو کولانەکانیانا ژیان بەسەرئەبەن. لەکاتی ڕاوکردنیان، سێ گورگی ئازاو هێرش بەر لەپێشەوە ئەڕۆن بە هەر ئەگەرێکی چاوەڕوان نەکراو، دوای ئەوانیش پێنج گورگی بەهێز لەدوای ئەوانەوەن، گورگ سەرکردەکەیان لە دواوە ئەڕوات، پارێزگاری لەهەر هێرشێکی دواوە ئەکات، گورگە مێینە و مناڵ و بێ هێزەکان ئەخەنە ناوەڕاست و بەهێزەکان لە پێشەوەو سەرکردەش لەدواوە ئەیان پارێزن و خۆیان ئەکەن بە سوپەر و قوربانی تا ئەوانیتر سەلامەت بن. یەکێکی تر لەو شتانەی گورگی پێ جیائەکرێتەوە ئەوەیە کە مرددوکانیان ئەخەنە ژێر گڵەوە وەک مرۆڤ.

ئایا گورگە بەرەکان هیچ یەکێ لەم ڕەوشتە بەرزانەی گورگیان تیا بەدی ئەکرێ؟

گورگە بەرەکان یان یەکییەنکانی مردن یان لاوە نمونەییەکان “ئەجاکلاری”
گورگە بەرەکان لەبری ناشتنی نەچیر و مردووەکان، سەریان لەلاشیان جیائەکەنەوەو و سوکایەتی بە جەستەیان ئەکەن، دەستدرێژی سێکسی ئەکەنە سەر ئەو کچانەی بە زیندووی یان بە مردووی ئەکەونە دەستیان. هەندە پیسخۆرن تەنها لەبەر تێرکردنی حەزی نەژادی و ئارەزووی نەخۆشیان دەست لە هیچ شتێک ناپارێزن و ئامادەن لەهەر شوێنێک بەیان بگونجێ و توانایان هەبێ بیکەن بە قەسابخانە.گورگە بەرەکان دەست لە مناڵ و ژن و پیر و پەکەوتە ناپارێزن بە تایبەتی ئەگەر کوردبن ئەوا تەنها دوای کۆمەڵکوژی دەست هەڵئەگرن، هیچ بەهایەکی مرۆڤایەتی بوونی نیە لایان و کەی زەویەکانی بەڕقان تا

ناوەڕاستی ئاسیا بە میراتی عوسمانی ئەبینن و داگیری ئەکەن ئەگەر توانایان هەبێ. بە شیوەیەک پیس خۆرن بچنە هەر شوێنێک دوای داگیرکردنی تەنانەت مریشک و قاز و قەل و بگرە تا دارەکانیش ئەدزن وەک دار زەیتونەکانی عەفرین.

دوای بێ دەنگ بوونی ئەم گرووپە بۆ ماوەیەک پاشان لەڕێگەی درگاکانی سوریاوە و لەژێر سەرپەرشتی هەواڵگری تورکیا جارێکی تر سەریان هەڵایەوە، پاش ئەوەی سەرکەوتنەکانی خۆی دژی کورد سەلماند.
سەرەتا بەشێکی زۆری ئەندامانی ئەم گرووپە لەناو سوپای تورکیایا سەریان دەرهێنایەوە لە حەلەب و ئیدلبی سوریا، هەتا ڕوویی□کی نەتەوەی بەن بە داگیرکاری تورکیا لەسەر حسابی خاکی سوریا.

ئەم ڕێکخراوە کێیە و تا چ ئاستێک لەسەر ئاستی جیهانی بڵاو□ت□وانێ؟

ڕێکخراوی گورگە بۆرەکان یان لاوە نمونەییەکان کە دواتر بە یەکیینەکانی مردن ناسران. ڕێکخراوێکی توندڕەوی فاشی ناسیۆنالیستی ڕادیکاڵی ڕاستڕەو ڕەگەزپەرستی تورکی دژە کوردە، لە کۆیاییەکانی ساڵای ١٩٦٠دا دەمەزرێنرا، لەسەر دەستی “عەقید”ی سوپای تورکیا “ئەڵپ ئەرسەلان تورکش” .
ئەم ڕێکخراو بە باڵی سەربازی نافەرمی حیزبی جوڵانەوەی نەتەوەپەرست یان بزوتنەوەی نەتەوەیی تورکیا “مەهەپە” کە “دەولەت باخچەلی” سەرۆکایەتی ئەکات، کە لە ئێستایا هاوپەیمانی پارتی داد و گەشەپێدانە کە ڕەجەب تەیب ئەردۆگان سەرۆکایەتی ئەکات.
هەڵای تێکەڵ کردن و پێکەوەلکاندنی ناسنامەی تورکی و ئاینی ئیسلام زۆر زیاتر بەو ڕێکخراوەوە دیارە و زۆر بە فراوانی کاری لەسەر ئەکرێ کە ئەوەش بە خیتابی ڕێکخراوەکەوە زۆر بەڕوونی ئەبینرێ.
ئیسلام بەکار ئەهێنن بۆ ڕاکێشانی سۆزی موسوڵمانانی نەیەوەکانیتر ئەگەرنا دەست لە هیچ مر□ق□ ناپارێزن کە تورک نەبێ، هەر لەڕێی ئیسلامەوە بە ئاسانی کورد ئەکەوێتە تەڵەکانیانەوە.
کوردیان بە دوژمنی سەرەکی و سەرسەخت و خەتەری سەرخۆیان و بوون و نەبوونی تورک گرێداوە، نەمان و نەهێشتن و توانەوەی کورد کاری لە پێشینەی ئەم ڕێکخراوەیە. ئەمە ویرای دژایەتی کردنی نەتەوەکانی تری وەک ئەرمەن، عەرەب، یۆنان، بوڵگارییەکان، ئەلبانیەکان و ئاینەکانی تری وەک مەسیح و جولەکە و بوزییەکان.
لەگەڵ ئەوەی کە پێشتر بە ڕێکخراوێکی ئیرهابی و توروندڕە و ڕادیکاڵ ناسێنراو بوو بەهۆی کردەوە خراپەکانیانەوە لە ساڵانی هەشتاکانا، بەڵام ئەردۆگان جارێکی تر گورگە بۆرەکانی زیندووی کردەوە بۆ

ڕووبەڕووبوونەوەی کورد.
بەجۆریك ئەردۆگان پاڵپشتی ئەو ڕێکخراوە ئیرهابییە نەتەوەپەرست و ڕادیکاڵانە فاشییەی کرد کە لە ئەستایا گەشتوونەتە هەریەکە لە “ئەزەربایجان، شیسان، چین، ئەرمینیا، کوردستان، ئێراق، سوریا، کەنارەکانی یۆنان، قوبرس، ڕوسیا، نیمچە دورگەی قرم، تایلاند، فەرەنسا، ئەلمانیا، بەشێکی زۆری وڵاتانی ئەوروپا.

لە چەندین کەرت جیاوازی وەک ئابوری، کۆمەڵایەتی، وەرزش، پەروەردە و بنکە ڕۆشنبیرییەکانی وەک زانکۆ و فێرگەکانی خوێندن و قوتابخانە ئایینەکان چالاکن و فەقێ و ناوەندە ئایینییەکان باشترینی ئەوانەن کە گەرایان تیا دائەنێن. تۆڕە کۆمەڵایەتییەکانیان تەنیوەو کار لەسەر گەنجان و نەوجەوانان ئەکەن بەتایبەت کەم دەرامەت وئاوارە و ئەو خوێندکارانەی کە داخلییەکان نیشتەجێن.
ئاڵای گورگە بۆرەکان یان یەکیینەکانی مردن کە تەختەکی سوری هەیە سێ کەوانەی نیوە مانگی سپی “هلال” لەسەر کێشراوە، بەپێی باوەڕەی خۆیان ئەگەڕێتەوە بۆ بڵاوبوونەوەی تورک لە هەرسێ کیشوەری ئاسیا، ئەفریقا وە ئەوروپا .
لە کۆڕ و کۆبوونەوە و دەرکەوتنەکانیانا دەستی ڕاستیان بەرز ئەکەنەوە وەک هێمایەکی شەیتانی، هەردوو پەنجە تووتە و دەشاو مژە ڕاست بەسەرەوە لە شێوەی گوێچکەکانی گورگ بەرزئەکەنەوە و ئنجا هەرسێ پەنجەکەی تریان لە شێوەی سەری گورگ پێکەوە ئەلکێنن و بە پێشەوە درێژی ئەکەن. کە ئەمە بەچگە لە پیشاندانی سەری گورگ بەڵکو مەبەستەکی شاروەی تریشی لەپاڵایە، واتە لە هەر شوێنێک تورکی لەبێ بەی ئەچن وەک ئاماژەیەک بۆ هەرسێ نیوە کەوانە یان نیو مانگ “هلال”ی سەر ئاڵا سورەکەیان کە مەبەست لەی “ئاسیا، ئەفریقا و ئەوروپا”یە.
چیرۆکی هەلبژاردنی گورگ وەک ناو وە ناونیشان بۆ ڕێکخراوەکە ئەگەڕێتەوە بۆ ئەفسانەیەک کە تورکەکان باوەڕیان پێیەتی و بڵاوە لە ناوەڕاستی کیشوەری ئاسیایا کە گوایە گورگەکی مێینە کە ناوی “ئەسینا”بووە کە ڕێبەری تورکەکانی کردووە لە ڕووباری “ئەرجەنیکەن”وە، پاش ئەوەی کە چوار سەدە لەوی ماونەتەوە دوای ئەوەی کە لە جەنگا دۆڕاون، کە هەر ئەم ئەفسانەیەش بنچینەیە بۆ دەرکەوتن و دروست بوونی هەردوو نەتەوەی مەنگەلی و تورک.
گورگە بۆرەکان باوەڕیان وایە یان ڕاستر ئەوەیە کە بەڕێین وا پەروەردە ئەکرێن و باوەڕیان پێئەهێنن کە هەموو ئەو زەوییانەی ئەکەوێتە نێوان بەلقان و ئاسیای ناوەڕاست موڵکی خۆیانە و خاوەنداریەتی ئەگەڕێتەوە بۆ تورک، کاری ئەمانە هەر فرسەتێک بێتە

پێشەوە بیگێڕنەوە بەخۆیان هەر ئەمەشە وای کردووە کە تورک پێبخاتە خاکی هەر وڵاتێکی ترەوە هەرگیز بە ئارەزوومەندانە و بە ئاشتی لێی ناکشێتەوە نمونەی وڵاتی قوبرس کە لە ٢٠ی مانگی شەشی ساڵی ١٩٧٤ نیوەی خاکی ئەو وڵاتەی داگیرکردوەو تا ئێستاش چۆڵی نەکردووە ، تا ساڵی ١٩٨٣ باکوری قوبرس کە لەلایەن تورکیاوە داگیرکراوە کۆماری باکوری قوبرسی تورکی ڕاگەیاند کە تاکە وڵات تەنها تورکیایە کە دانی پیاناوە، ئەوەی جێگای سەرنج و ئاماژەیە ساڵی ١٩٧٤ تورکیا لەژێر ناوی گێڕانەوەی حوکمی دەستور چووە ناو قوبرسەوە، پاشان دەرکەوت کە مەبەست لێی داگیرکردنی ئەو وڵاتەیە و کردنەتی بە بەشێک لەو خەیاڵەی گورگە بۆرەکان کاری بۆئەکەن کە ئەویش هەموو خاکی نێوان بەلقان و تورکستانی ڕۆژهەڵات خاوەندارێتی بە تورک ئەگەڕێتەوە!

گورگە بۆرەکان هەموو دانوستانێکی سیاسی و نا سیاسی لەگەڵ کوردا ڕەت ئەکاتەوە، تاکە چارەسەر بۆ کێشەی کورد لەلای ئەوان نەمان و بوونی کوردە کە وەک خۆیان ئەڵێن (باشترین کورد ئەوەیە کە مردووە) واتە هیچ کوردێک باش نیە تا ڕێبکەوی لەگەڵیا و کاتە کۆتای بە کێشەی کورد یێت کە وەک نەتەوە بوونی نەمێنێ.

هەر ئەوش وایکرد کە لەسەرەتای هاتنە سەر کاری پارتی داد و گەشە پێدان بە سەرۆکایەتی ئەردۆگان و کرانەوەیەکی تاکیکی بۆ ماوەیەک بەڕووی کوردا ئەم گرووپە واتە گورگە بۆرەکان سەرسەختانە داژایەتی ئەردۆگان و پارتەکەیان ئەکرد هەتا ساڵی ٢٠١٨ کە هەردوو پارتی نەتەوەپەرستی “مەهەپە” و داد و گەشەپێدان “ئەکەپە” ڕێککەوتنێکیان واژۆ کرد و بوون بە هاوپەیمان بۆ هەڵبژاردنەکانی سەرۆکایەتی کە ئەردۆگان بوو بە سەرۆکی دەسەڵاتداری تورکیا.

ئەو کارە ناوخۆییە خوێناویانەی کە گورگە بۆرەکان ئەنجامیانداوە

هێرش کردنە سەر بیرمەند و لیبراڵ، و ڕۆشنبران و چەپەکانی تورکیا بوو لە گۆڕەپانی تەقسیم لە ئەستەمبوڵ کە بە “ ١ی پێنچی خوێناوی” لە ئەستەمبوڵ ناسراوە لە ١-٥-١٩٧٧ ئەنجامدرا کە بووە هۆی کوشتنی ٤١ کەس، پاش ئەوەی کە ئەو کارەیان بۆ چووەسەر ئیتر پاش ساڵێک لەو قەسابخانەیە هێرشیان کردوە سەر “عەلەوییەکان” سەدانیان لەکوشتن کە بە “قەسابخانەی مەرعەش” “مذبحة مرعش” ناسراوە لە ساڵی ١٩٧٨.

پاشان هەوڵدان بۆ تیرۆر کردنی پاپای فاتیکان “یوحەنا پۆلسی دووەم” ساڵی ١٩٨١ لەڕێی یەکێک لە ئەندامەکانی گورگە بۆرەکانەوە بەناوی “محەمەد عەلی ئاغا”.

دواتر ٢٨ی ٧ی ساڵی ١٩٨٨ هەوڵی تیرۆکردنی “تورگەت ئۆزال”یاندا کە

بە دامەزرێنەری تورکیای مۆدێرن دائەنرێ لەڕێی “کارتال دیمیراغ” ئەندامی گرووپی گورگە بۆرەکان بەڵام سەرکەتوو نەبوون، ئەمەش لەبەر دووهۆکار: هۆکاری یەکەم و گرنگ نزیک بوونەوەی تۆرگۆت ئۆزال لە کورد و کارکردن بۆ نچارەسەری کێشەکەی کە ئەمەش لای تورکەکان کفرێکە و لەخۆشبوونی نیە، هۆکاری دووەمیش سەردانی کردنی ئۆزال بوو بۆ یۆنان تا گرژییەکانی نێوان تورکیا و یۆنان هێور بکاتەوە پەیوەندییەکان ئاسای بێتەوە.

ئیتر لە دوای ساڵەکانی ١٩٨٠وە گورگە بۆرەکان بوون بە نەیاری دەسەڵات ، دوای ئەوەی کە بوون بەخاوەنی زیاتر لە ١٠٠ سەربازگەی ڕاهێنان، زیاتر لە ١٧٠٠ لق، کە زیاتر لە ٢٠٠ هەزار ئەندامیان هەبوو ، ئیتر لەرە بەدواوە گورگە بۆرەکان بوون بە هێزی سەرەکی وڵات و دەسەڵاتدار و بەرپرس و دەستیان کرد بە پشیووی نانەوەو تیرۆرکردن و توندوتیژی سیاسی لە تورکیا، تیرۆر و کوشتن و تەقەکردن لەسەر شەقامەکان بوو بەکارێکی سانا و ئاسان بۆیان.
لە سەرەتای نەوەدەکانا حکومەتی تورکیا دەستپێشخەری کرد و لەبری سزادانی گورگە بۆرەکان بانگی کردن و داوای لێکردن کە بەشداربن لە دژایەتی و شەڕکردن لەگەڵ کورد و پارتی کرێکارانی کوردستان “پەکەکە”، ئەو کار و مەبەستەی کە کاری سەرەکی و دەخواز و ئامانجی هەموو تورکێکە بە تایبەتی گورگە بۆرەکان، ئیتر لەوەودوا ئەم گروپە بوون بەهاوکاری حکومەتە جیاجیاکانی تورکیا و ئەوانیش بۆ شەڕکردن لەگەڵ کورد بەکاریان ئەهێنن.
وە لە مانگی شەشی ساڵی ٢٠١٦ کاتێ کە پەرلەمانی ئەڵمانیا ئیبادەکردن و جینۆساید کردنی ئەرمەنەکانی لەسەر دەستی تورکەکان پەسەند کرد، بەشێکی زۆر لەو ئەندام پەرلەمانانەی کە پاڵپشتی ئەو بڕیارەی پەرلەمانیان کرد بوو بەشیوەی جیاواز هەڕەشەیان لێکرا لەلایەن تورکە نەتەوەپەرست و ئەردۆگانچییەکانەوە، تا کار گەشتە ئەوەی ١٢ ئەندام پەرلەمان لەژێر چاودێری پۆلیسا بپارێزرێن، ئیتر لەوە کاتەوە ئەندامانی گرووپی گورگە بۆرەکان و لایەنگرانی ئەردۆگان پێکەوە ئەڕژێنە سەر شەقامەکان بە ناڕەزایی دەربڕین لەهەر شتێک دەخوازی ئەوان نەبێ، وە بە تایبەتی کارتێ هەوڵی ئینقلاب درا لە ٣١ی ٧ی ساڵی ٢٠١٦ دژی ئەردۆگان هەردوو لایەن پێکەوە ڕژانە سەرشەقامەکانی ئەڵمانیا لەشاری کۆڵن لە ڕۆژئاوای ئەو وڵاتە و ئیتر بە ترس و شەرم ئاڵا و شیعارەکانی گورگە بۆرەکان بەرزکرانەوە
.
لەوەش سەیرتر هەروەک چۆن ئەردۆگان پشتگیری خۆی بۆ ئەخوانییەکانی میسر دەربڕی و چوار پەنجەکەی بەرزکردوە، هەرواش پشتگیری خۆی بۆ

گورگە بۆرەکان دەربڕی سێ پەنجەکەی ئەوانیشی بەرزکردەوە، ئەوەش ئەوە ئەگەیەنێ کە ئەردۆگان بێ شەرم وە بەبەر چاوی کامێرا و هەموو جیهانەوە ڕەوای ئەیا بەکاری ئەو گروپە تیرۆرستیە، فاشییە ناسیۆنالیستە و وەک بەشێک لە سوپاکەی بەکاریان ئەهێنێ و چی بوێت پێێان جێبەجێ ئەکا.
گرنگە تاکی کورد زۆر وشیاربێت و نەکەوێتە ئەو تەڵەیەی تورکیا و گورگە بۆرەکان بۆ داگیرکردنی خاکی کوردان دایان ڕشتوەو خاوەن ماڵ بکەن بەنامۆ لەسەر خاکی خۆی و هانی هێزە کوردیەکان بەن بۆ شەڕکردنی یەکتر کە ئەو شەڕە کورد ماڵوێران و تورک سودمەند و ماڵ ئاوەدان ئەکات.

سامانی وەستا بەکر ١١-١١-٢٠٢٠ سوید- ستۆکهۆڵم